

Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora „Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Internetske platforme i jedinstveno digitalno tržište – Mogućnosti i izazovi za Europu”

(COM(2016) 288 final)

(2017/C 075/20)

Izvjestitelj: **Thomas McDONOGH**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 25.5.2016.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za promet, energiju, infrastrukturu i informacijsko društvo
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	15.11.2016.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	14.12.2016.
Plenarno zasjedanje br.:	521
Rezultat glasovanja:	175/0/3
(za/protiv/suzdržani)	

1. Zaključci i preporuke

1.1. Odbor pozdravlja akcijski plan Komisije koji uključuje preispitivanje direktiva o telekomunikacijama i e-privatnosti s obzirom na položaj OTT („over-the-top”) usluga internetske komunikacije, aktivnost pregleda povezanu s dobrovoljnim mjerama platformi (što može dovesti do izrade smjernica), postupak utvrđivanja činjenica o poslovnim praksama među poduzećima, financiranje projekata u području otvorenih podataka te, naposljetku, strategiju za olakšavanje i podupiranje stvaranja konkurentnih platformi sa sjedištem u EU-u.

1.2. EGSO naglašava da su mnoge internetske platforme važan element za ekonomiju suradnje i potvrđuje svoje zaključke o ekonomiji suradnje, posebno u pogledu zaštite potrošača, radnika i samozaposlenih osoba.

1.3. Međutim, EGSO izražava bojazan da stvaranje propisa i strategija EU-a, a još manje njihova provedba na razini država članica, neće moći ići ukorak s brzim razvojem digitalnog tržišta. EGSO zanima kako bi se mogla poboljšati koordinacija između različitih strana u Komisiji i državama članicama te kakvi bi mehanizmi bili od pomoći.

1.4. Odbor naglašava potrebu za borbom protiv rizika od rascjepkanosti i nužnost dosljednog europskog pristupa. U suprotnom će različiti nacionalni propisi stvoriti neizvjesnost, otežati jačanje novoosnovanih poduzeća i potencijalno ograničiti dostupnost digitalnih usluga. Situaciju dodatno otežava i činjenica da su pojedine države članice već pokrenule uvođenje ili razmatraju uvođenje posebnih mjera za borbu protiv nepoštenih trgovinskih praksi što sa sobom nosi rizik od rascjepkanosti jedinstvenog digitalnog tržišta.

1.5. Komunikacija ne sadrži posebne prijedloge i u njoj se iznosi tek nekoliko prikladnih rješenja. Iako su, u jednu ruku, ponuđena određena rješenja, odgođeni su odgovori na doista važna pitanja o tome štete li platforme svojim dobavljačima na nekim tržištima.

1.6. Širenje internetskih platformi sa sobom je donijelo velike koristi za dobavljače, potrošače, gospodarstvo te životne stilove općenito. Međutim, problemi se događaju i događat će se i stoga EGSO preporučuje da se preciznije definira najkritičnija šteta za poduzeća i potrošače te da se zatim učinkovito i točno utvrdi do koje mjere su te brige zajedničke svim internetskim platformama, svojstvene pojedinim sektorima ili pojedinim poduzećima. EGSO također poziva na međusektorsku suradnju i praćenje razvoja internetskih platformi u cilju rješavanja problema koji se s vremenom pojavljuju.

1.7. Odbor pozdravlja namjeru Komisije da istraži mjere za olakšavanje promjene i prenosivosti podataka među različitim internetskim platformama i uslugama računalstva u oblaku – kako za poduzeća, tako i za privatne korisnike.

1.8. EGSO poziva da se programima za podizanje razine svijesti osigura veća digitalna pismenost za građane svih dobnih skupina, među kojima su najosjetljiviji najmlađi i najstariji. EGSO bi pozdravio uvođenje sustavnog obrazovanja o tome kao europskog standarda.

1.9. EGSO poziva Komisiju da ispita potrebu za tim da platforme prikazuju sažetke jednostavne za korištenje, da jasno naznače kada se primjenjuje prilagođeno određivanje cijena i na temelju čega rangiraju rezultate te da omoguće bezuvjetno i u administrativnom smislu jednostavno korištenje prava na zaborav.

1.10. EGSO pozdravlja naznake prema kojima Komisija surađuje s internetskim platformama na kodeksu postupanja osmišljenom za suzbijanje govora mržnje na internetu i sadržaja koji je štetan za maloljetnike. Međutim, Odbor smatra da je također potrebno uvesti neku vrstu sankcija za one koje su nemarni u pogledu uklanjanja takvog sadržaja kada su ga svjesni.

1.11. Odbor je razočaran zbog toga što je Komisija ponovno previdjela socijalnu dimenziju internetskih platformi. EGSO naglašava da je potrebno preciznije definirati društvenu odgovornost platformi prema njihovim radnicima, što se podjednako odnosi na redovito zaposlene i zaposlenike u novim oblicima rada. Potrebno je posvetiti posebnu pozornost zaposlenicima u novim oblicima rada, a poštene uvjete rada, odgovarajuću socijalnu zaštitu, zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu, osposobljavanje, kolektivno pregovaranje i sindikalna prava⁽¹⁾ potrebno je osigurati radnicima svih platformi, prepoznavajući izazove koje su internetske platforme postavile u području ekonomije suradnje.

1.12. Suprotno procjeni Komisije prema kojoj je postojeći pravni okvir u velikoj mjeri dostatan, Odbor poziva na uspostavljanje okvira EU-a o skupnom radu kako bi se spriječilo ugrožavanje i zaobilaženje minimalnih plaća, propisa o radnom vremenu i propisa o socijalnoj sigurnosti.

1.13. EGSO poziva Komisiju da ispita fiskalne aspekte povezane s aktivnošću internetskih platformi u cilju suzbijanja praksi koje su u suprotnosti s ravnopravnim uvjetima za sve.

2. Sažetak Komunikacije Komisije

2.1. Svojom nedavnom komunikacijom i radnim dokumentom svojih službi te, u općenitijem smislu, svojom Strategijom jedinstvenog digitalnog tržišta, Komisija nastoji potaknuti inovacije s pomoću internetskih platformi, kao i učinkovito tržišno natjecanje među njima, štiteći pritom prava i privatnost potrošača.

2.2. U komunikaciji se navode **ključna pitanja koja je Komisija izdvojila u okviru ocjenjivanja internetskih platformi i iznosi se njezin pristup internetskim platformama u budućnosti.**

2.3. Ovom komunikacijom ne predlaže se sveobuhvatan skup propisa EU-a o platformama.

2.4. Komisija predlaže samo uvođenje regulatornih mjera kojima se rješavaju jasno utvrđeni problemi povezani s posebnom kategorijom ili aktivnošću internetske platforme, za razliku od preventivnih pravila koja mogu kočiti inovacije.

2.5. Komisija je svjesna promjenjivosti oblika i veličina internetskih platformi kao i njihovog neprestanog razvoja, što znači da ne postoji konsenzus o jedinstvenoj definiciji internetskih platformi.

2.6. Komisija smatra da usvajanje jedinstvenog pristupa reguliranju platformi ne bi bio prikladan način odgovaranja na razne izazove koje predstavljaju različite vrste internetskih platformi.

2.7. Komisija uzima u obzir da je postojeći pravni okvir u velikoj mjeri dostatan za reguliranje platformi, iako taj pravni okvir ne potpada pod nadležnost jednog regulatora.

⁽¹⁾ SL C 71, 24.2.2016., str. 65.

2.8. U komunikaciji se iznose plan i načela za buduće intervencije:

- **ravnopravni uvjeti za usporedive digitalne usluge,**
- **odgovorno ponašanje internetskih platformi radi zaštite temeljnih vrijednosti,**
- **transparentnost i pravednost radi održavanja povjerenja korisnika i očuvanja inovacije,**
- **otvorena i nediskriminirajuća tržišta u podatkovnom gospodarstvu.**

2.9. Komisija će nastojati uvesti jednake regulatorne uvjete u sektoru **telekomunikacija**, po mogućnosti putem deregulacije i posebnih pravila za pružatelje OTT usluga komunikacije.

2.10. Komisija će razmotriti proširenje **Direktive o privatnosti i elektroničkim komunikacijama** na usluge internetske komunikacije.

2.11. Komisija na temelju nove **Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama (AVMS)** predlaže da platforme za dijeljenje videozapisa preuzmu nove obveze za sprečavanje štetnog sadržaja.

2.12. Komisija će ocijeniti sustav **odgovornosti** internetskih posrednika, uključujući:

- potrebu za smjernicama u pogledu odgovornosti pri uspostavi dobrovoljnih mjera za suzbijanje nezakonitog sadržaja na internetu, te
- potrebu za službenim postupcima obavješćivanja i djelovanja.

2.13. Komisija će dodatno poticati koordinirana nastojanja (i redovito preispitivati njihovu učinkovitost) u pogledu **samoregulacije** internetskih platformi diljem EU-a u pogledu suzbijanja nezakonitog sadržaja na internetu.

2.14. Internetske platforme poticat će se na suzbijanje lažnih i zavaravajućih recenzija.

2.15. Komisija će tijekom 2017. izraditi načela i smjernice o interoperabilnosti elektroničkih osobnih iskaznica (eOI).

2.16. Novim **prijedlozima o autorskim pravima**, koje je Komisija nedavno usvojila, nastoji se postići poštenija raspodjela vrijednosti koju internetskom distribucijom sadržaja zaštićenog autorskim pravom stvaraju internetske platforme koje omogućuju pristup tom sadržaju.

2.17. **Uredba o suradnji u zaštiti potrošača** predstavljena je zajedno s ovom Komunikacijom kako bi se omogućilo djelotvornije izvršenje prava potrošača EU-a u prekograničnim situacijama.

2.18. Komisija je revidirala smjernice za **Direktivu o nepoštenoj poslovnoj praksi** koje će se donijeti zajedno s ovom Komunikacijom. Nadalje će ocijeniti dodatnu potrebu za ažuriranjem postojećih pravila o zaštiti potrošača s obzirom na platforme kao dio provjere regulatorne prikladnosti potrošačkog i tržišnog prava EU-a u 2017.

2.19. Komisija namjerava provesti postupak ciljanog utvrđivanja činjenica **o poslovnoj praksi** u okruženju internetskih platformi kako bi do proljeća 2017. „odredila je li potrebno dodatno djelovanje na razini EU-a”.

2.20. Komisija će ispitati i moguće prepreke jedinstvenom tržištu podacima u EU-u koje mogu nastati iz pravnih nesigurnosti u pogledu vlasništva i upotrebljivosti podataka ili pristupa njima – kao dio inicijative za **„slobodan protok podataka”** planirane za kraj 2016. – radi istraživanja mjera za omogućivanje prelaska na drugu platformu i prenosivosti podataka.

3. Opće napomene

3.1. Da bi Europa u sljedećem desetljeću preskočila prepreku od 1,5 % godišnjeg rasta BDP-a, dinamično digitalno gospodarstvo bit će od ključne važnosti (vidjeti izvješće Vijeća za globalni program Svjetskog gospodarskog foruma o Europi).

3.2. Internetske platforme kao poduzeća postale su neka od najcjjenjenijih i najutjecajnijih poduzeća u svijetu, a njihova uloga u svjetskom gospodarstvu bit će sve veća.

3.3. EU predstavlja samo 4 % ukupne tržišne kapitalizacije internetskih platformi ⁽²⁾.

3.4. Ukupno 28 različitih nacionalnih regulatornih okvira regulira rad pedesetak velikih operatora za elektroničku trgovinu u EU-u, dok rad šest velikih operatora na američkom tržištu i tri diva na kineskom tržištu regulira jedinstveni regulatorni okvir ⁽³⁾.

3.5. Pitanja povezana s internetskim platformama stvorila su pritisak da se djeluje na razini država članica što je uzrokovalo povećanje rascjepkanosti.

3.6. Usklađivanje ugovornog prava i zaštite potrošača od ključne su važnosti za održivi razvoj i jačanje internetskih platformi.

3.7. EGSO poziva na veću usredotočenost u pogledu podnošenja zakonodavnih i nezakonodavnih inicijativa do kraja 2016. kako bi se stvorilo u potpunosti integrirano jedinstveno digitalno tržište. Razdoblje 2016. – 2017. pokazat će hoće li Europa stvoriti digitalni plan za poticanje konkurentnosti i rasta ili će pasti u digitalnu osrednjost.

3.8. U Komunikaciji je utvrđen niz područja u kojima postoje problemi kojih je Komisija svjesna, ali joj nedostaju dokazi da odluči koje je mjere potrebno poduzeti, ako ih je uopće potrebno poduzimati. Najvažniji među tim problemima jesu oni koji se tiču poslovanja među poduzećima. Predlaže šest mjeseci dodatnih ispitivanja prije donošenja odluke u proljeće 2017.

3.9. Odbor očekuje drugu važnu raspravu koja će se održati početkom sljedeće godine, a na kojoj će Komisija predstaviti zaključke svojeg istraživanja u tom području.

3.10. Prekomjerna ili neprilagodljiva regulacija ugrozila bi pozitivan doprinos internetskih platformi digitalnom gospodarstvu EU-a, a promjene u regulativi ne bi trebalo provoditi nauštrb potrošača i zaštite radnika.

3.11. Ravnopravni uvjeti za usporedive digitalne usluge na jedinstvenom digitalnom tržištu ne smiju imati negativan učinak na prilhode od oporezivanja i ne smiju olakšati daljnje narušavanje osnovice poreza na dobit tako što će trgovačkim društvima biti dopušteno da porez plaćaju u jednoj poreznoj jurisdikciji, čak i kad je vrijednost ostvarena u drugoj. Porez na dobit mora se platiti ondje gdje se obavlja pripadajuća gospodarska djelatnost.

4. Posebne napomene

4.1. Prema opisu Komisije, platforme su općenito poznate kao dvostrana ili višestrana tržišta gdje operator platforme povezuje korisnike kako bi olakšao interakciju.

4.2. Međutim, popisom Komisije kojim su obuhvaćene društvene mreže, pretraživači pa i sustavi plaćanja te platforme za oglašavanje, nisu obuhvaćena poduzeća koja su ustrojena kao tradicionalne platforme ali sada posluju na internetu, iako su obuhvaćene digitalne platforme koje nisu višestrane.

⁽²⁾ COM(2016) 288 final.

⁽³⁾ Vidjeti bilješku 1.

- 4.3. Osim toga, popisom Komisije nije obuhvaćen rastući broj platformi za posredovanje pri zapošljavanju. Stoga se ne dotiče posebnih problema povezanih sa spomenutim platformama, posebno u pogledu poštenog rada i odgovarajuće socijalne zaštite. Kako bi se osiguralo poštovanje i jamčenje prava radnika i standarda rada, EGSO poziva na poduzimanje zakonodavnih mjera za prava u pogledu zapošljavanja i zaštitu radnika platformi te radnika koji rade putem interneta, posebno onih zaposlenih u novim oblicima rada⁽⁴⁾. Tim mjerama bi zaposlene u okviru internetskih platformi trebalo definirati kao radnike, priznati njihov radni odnos, zajamčiti im pravo na jednako postupanje istovjetno redovitom zaposlenju te osigurati učinkovitu provedbu tih odredbi (npr. AppJobber, Applause, Clickworker, content.de, Crowd Guru, Designenlassen.de, Freelancer, greatcontent, Jovoto, Local Motors, Microworkers, MyLittleJob, Streetspotr, Testbirds, testIO, Textbroker, Twago, Upwork, 99designs).
- 4.4. Pokretači promjena uživaju veliku prednost, a platforme koje su uspješne u iskorištavanju mrežnih učinaka mogu postati snažna konkurencija, ali i neizbježan trgovinski partner za poduzeća.
- 4.5. Platforma za rješavanje sporova putem interneta mogla bi biti korisna za alternativno rješavanje sporova među poduzećima s tim što bi za početak trebalo osigurati učinkovitu provedbu mehanizma za rješavanje sporova putem interneta između poduzeća i potrošača.
- 4.6. Strah podnositelja žalbi od komercijalne osvete internetskih platformi o kojima ovise može ih spriječiti u obraćanju tijelima nadležnima za tržišno natjecanje. ESGO preporučuje uvođenje novih mjera za zaštitu podnositelja žalbi na tim tržištima.
- 4.7. Osnivači internetskih stranica i pružatelji koji im omogućuju pristup internetu često posluju izvan Europe ili skrivaju svoj identitet. U početku namijenjeni pronalaženju pružatelja internetskih usluga koji daju pristup stranicama s piratskim sadržajem, nalozi za blokiranje pristupa nezakonitom sadržaju mogu poslužiti kao koristan alat za nositelje prava, a nalozi za blokiranje internetskih stranica mogu se primjenjivati i već se primjenjuju u borbi za zaštitu robnih marki i potrošača od internetske prodaje krivotvorene robe.
- 4.8. Snaga tržišta rizičnog kapitala SAD-a u odnosu na EU dodatni je poticaj novonastalim trgovačkim društvima da se presele u SAD.
- 4.9. Kupovina trgovačkih društava s malim prometom nije obuhvaćena sadašnjim zahtjevima za obavješćivanje, čak ni u slučajevima kada kupljeno trgovačko društvo posjeduje komercijalno vrijedne podatke ili ima znatan tržišni potencijal. Postojeći sustav kontrole koncentracija mogao bi se izmijeniti nadopunjavanjem pragova temeljenih na prometu i to služeći se dodatnim zahtjevima za obavješćivanje temeljenim na transakcijskom obujmu.
- 4.10. Tijela nadležna za tržišno natjecanje mogla bi bolje iskoristiti privremene mjere i vremenska ograničenja za ubrzavanje provedbenih aktivnosti na tržištima koja se brzo mijenjaju.
- 4.11. Internetske platforme često od svojih korisnika zahtijevaju različite informacije koje nisu neposredno važne za sadržaj platformi te prihvaćanje uvjeta koje u normalnim okolnostima ne bi prihvatili, ali su obvezni to učiniti da bi se mogli služiti uslugom platforme.
- 4.12. Osobni podaci su valuta današnjeg digitalnog tržišta, ali čini se da mnogi potrošači nisu svjesni toga da svoje osobne podatke daju u zamjenu za tzv. besplatne usluge i da se njihovi podaci mogu prodavati ili stavljati na raspolaganje trećim stranama. Pored toga, neovisno o svim postojećim i planiranim mjerama zaštite potrošača, korištenje interneta i zadržavanje privatnosti jest, u tehničkom smislu, proturječno jer uvijek postoji mogućnost da će visokoosposobljeni stručnjaci dobiti pristup gotovo svim podacima. Stoga je kod građana svih dobnih skupina – među kojima su najosjetljiviji najmlađi i najstariji – potrebno povećati osviještenost o takvim opasnostima.

Bruxelles, 14. prosinca 2016.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Georges DASSIS

⁽⁴⁾ SL C 303, 19.8.2016., str. 54.